

Albert ze Šternberka

recenze knihy

Šternberkové, páni erbu zlaté osmicípé hvězdy v modrém poli, významně utvářeli dějinné události v Zemích Koruny české i za jejich hranicemi jako např. Zdeslav z Divišova - stavebník hradu Český Šternberk (rodové sídlo od poloviny 13. století, s výjimkou let 1712 -1841 a časů obou totalitních režimů 20. století, do současnosti), Zdeněk Konopištský ze Šternberka – mimořádný mocenský protihráč krále Jiřího z Poděbrad, Kašpar ze Šternberka – spoluzakladatel Národního muzea v Praze, Zdeněk Sternberg (+19. 1. 2021) - peripetie, které prožil v 50. letech, byly částečným motivem filmu Černí baroni režiséra Zdenka Sirového. Výše zmíněným i dalším členům rodu, rozděleného do dvou linií – české a moravské, byla v minulosti věnována značná pozornost (nejen) historiků. Stále však existovala mezera, neboť dosud nikdo neprojevil hlubší odborný zájem o životní a společenské reálie Alberta ze Šternberka. Situace se však změnila. Byla vydána monografie s názvem Albert ze Šternberka – arcibiskup, zakladatel, mecenáš a diplomat doby Karla IV.

Prof. PhDr. David Papajík a PhDr. Tomáš Somer působí na Univerzitě Palackého v Olomouci a zabývají se dějinami příslušníků středověké nobility. Jejich bibliografie je obsáhlá, ale příprava publikace o Albertovi ze Šternberka byla prvním týmovým projektem autorů - výsledkem je kniha značného rozsahu (428 str.). Dvanáct kapitol textu je rozděleno Papajík - Somer v poměru šest ku pěti (jedna kapitola byla psána společně). Základ tvoří pasáže věnované Albertovým třem církevním stolcům, včetně souvislostí týkajících se pomyslné společenské degradace pána erbu zlaté osmicípé hvězdy v modrém poli, neboť postupně zastával úřad biskupa ve Zvěříně, Litomyšli a arcibiskupa v Magdeburgu (zde pod tlakem ne zcela zřejmých vnějších okolností s vědomím císaře Karla IV. rezignoval a jmenováním od papeže Řehoře XI. se vrátil do biskupského úřadu v Litomyšli). Na pomyslnou osu dále navazuje důkladný rozbor jeho sociálních vazeb a majetkových poměrů týkajících se rodových i církevních statků v Čechách (panství Bechyně, Litomyšl) a na Moravě (panství Dědice, Količín, Odry, Račice, Šternberk, Veselí nad Moravou, Zlín) - množství prezentovaných ekonomických údajů dokazuje značnou odbornou erudici autorů. Obzvláště informativně objevné jsou exkurzy do prostředí mocenských struktur císařského dvora, ve kterých je objektivně definováno významné společenské postavení Alberta ze Šternberka jako panovníkova rádce a diplomata. Nechybí ani přehled dochovaných pečetí přivěšených na

významných listinách. Velký prostor je věnován biskupovu uměleckému mecenátu – popsány jsou jeho dvě stavební fundace - ve Šternberku (budova kláštera stojí dodnes) a v Tržku u Litomyšle (areál kláštera zcela zanikl). V přehledu movitých památek vynikají statě o Bibli (Jagellonská knihovna Krakov) i Pontifikátu Alberta ze Šternberka (Knihovna Královské kanonie premonstrátů Praha - Strahov) a zejména o dějezpytu Madony ze Šternberka (Arcidiecézní muzeum Olomouc). Nutné je ocenit objektivitu autorů, neboť přiznávají, že ani na základě moderních analýz nelze s jistotou určit, zda socha byla pořízena (jak se stále traduje) přímo biskupem Albertem. Závěr textu knihy, jejíž vizuální podoba je doplněna velkým množstvím černobílých i barevných fotografií architektonických staveb z několika evropských zemí a unikátních uměleckých děl, obsahuje souhrn poznatků týkajících se antropologického průzkumu ostatků Alberta ze Šternberka.

Informativní hodnota publikace však dále není vyčerpána... V části, která následuje po hlavním textu, je užitečným bonusem precizně zpracovaný poznámkový aparát, početný seznam literatury a pečlivě sestavený přehled odborných institucí vlastnících ve svých sbírkových fondech příslušné písemné prameny, obohacený o edici vybraných listin i jejich jazykový rozbor. Nejdůležitějším se jeví obsáhlý itinerář Alberta ze Šternberka. Více než 200 položek pečlivě dokumentovaných příslušnými zdroji dokazuje obdivuhodnou biskupovu cestovní mobilitu a zároveň důkladnou badatelskou přípravu obou autorů, vždyť napsali mimořádně objevnou knihu o muži, který byl zároveň (arci)biskupem, zakladatelem a mecenášem, jakož i diplomatem císaře Karla IV.

David Papajík – Tomáš Somer: Albert ze Šternberka – arcibiskup,

zakladatel, mecenáš a diplomat doby Karla

IV., ISBN: 978-80-7601-541, 428 str., 1.vyd.,

Nakladatelství Vyšehrad, Praha v roce 2021

Autor textu: Stanislav Vaněk